

**"Cu curaj, putem să o luăm de la capăt, de la început, de la Creație."
Daniel Gordis**

Principalul romancier israelian, David Grossman, despre motivul pentru care Israelul a contat pentru el (atunci) și despre cum poate fi creat din nou (astăzi).

David Grossman este considerat în general cel mai mare romancier israelian în viață. Câștigător a numeroase premii, inclusiv al Premiului Internațional Booker în 2017 pentru romanul său, *A Horse Walks Into a Bar*, arta sa, activismul său politic și viața sa au fost deseori în dialog tragic unul cu celălalt. În 2008, a publicat una dintre cele mai mari opere ale sale, **To the End of the Earth**. (Titlul original în ebraică a fost *אשה בורחת מבשורה*, *Ishah Borachat Mi-besorah*, O femeie fuge de un mesaj). Booklist prezintă complotul după cum urmează: "O poveste de dragoste:

Apreciatul autor israelian Grossman servește o meditație puternică despre război, prietenie și familie. În loc să sărbătorească lăsarea la vatră a fiului ei Ofer din armata israeliană, Ora își vede viața dată peste cap și pe dos atunci când acesta se reînrolează și este trimis înapoi pe front pentru o ofensivă majoră. Nemaiputând suporta gândul de a sta singură așteptând ca "notificatorii" să-i aducă veștile proaste, Ora, recent despărțită, decide să facă o drumeție în Galileea, unde va fi atât anonimă, cât și inaccesibilă. Însoțită de cel mai bun prieten și fost iubit înstrăinat, Avram, un singuratic care nu și-a revenit niciodată după brutalitatea pe care a trăit-o ca prizonier de război în timpul Războiului de Yom Kippur, Ora povestește povestea căsătoriei sale sortite eșecului cu Ilan și a călătoriei sale adesea dificile ca mamă. Pe

măsură ce tensiunea crește, ea vorbește în mod compulsiv despre Ofer, ca și cum spunându-i povestea îl va proteja și îl va ține în viață atât pentru ea, cât și pentru Avram, tatăl biologic pe care nu l-a cunoscut niciodată. Pe măsură ce Ora și Avram călătoresc înainte și înapoi în timp prin intermediul amintirilor comune, prețul impus de traiul într-un ținut și în mijlocul unui popor aflat în mod constant în război este extrem de evident.

Deși Grossman începuse să lucreze la roman în 2003, ceea ce face ca lectura cărții să fie insuportabil de dureroasă este faptul că fiul lui Grossman, Uri, un sergent major în Brigada blindată 401, a fost ucis când tancul său a fost lovit de o rachetă antitanc în ultimele ore ale celui de-al doilea război din Liban din 2006, chiar în momentul în care urma să intre în vigoare un armistițiu de încetare a focului.

În urmă cu trei sau patru ani, aveam un program în desfășurare la Colegiul Shalem

pe care l-am numit atunci Ha-Sippur Ha-Yisraeli, "Povestea israeliană". Ideea era să aducem autori israelieni de marcă pentru a vorbi despre lucrările lor sau, în cazul unor lucrări mari ai căror autori nu mai erau în viață, să invităm un expert să vorbească despre acea carte. Pentru fiecare autor care a venit în campus, am oferit studenților un exemplar al cărții pe care comitetul studentesc o selectase, le-am cerut studenților să citească cartea și i-am încurajat să participe la sesiune.

Până la capătul pământului a fost cartea lui Grossman aleasă de studenți. Deși majoritatea sesiunilor au fost bine frecventate, când a venit Grossman, nu mai era loc de mișcare. Practic, toți studenții erau acolo, la fel ca și cadrele didactice, personalul, persoanele apropiate ale studenților, vizitatorii, orice altceva. A fost un format de întrebări și răspunsuri, cu unul dintre studenții noștri care a intervievat-o pe Grossman înainte ca aceasta să dea drumul la întrebări din partea publicului.

La un moment dat, spre uimirea mea totală, ea i-a pus o întrebare care a fost cam așa: "Dacă dvs. și soția dvs. nu ați fi locuit în Israel, dacă v-ați fi mutat în altă parte, fiul dvs., Uri, ar fi fost încă în viață. De ce rămâneți aici? A meritat?".

Ai fi putut auzi un ac de pin căzând. Era greu să respiri. Am văzut cum studenții care stăteau în rândul din fața mea au început să plângă în tăcere, mușcându-și buzele pentru a nu scoate niciun sunet, chiar înainte ca Grossman să răspundă.

<https://www.youtube.com/watch?v=GOdvht9IM3M>

Răspunsul său este în clipul de mai sus. Cuvintele lui Grossman nu au nevoie de amplificare. Singurul comentariu care poate merita menționat este că studenta care l-a

intervievat pe Grossman și apoi a pus acea întrebare, acum absolventă a Shalem, și-a pierdut fratele mai mic în primele zile ale acestui război.

Săptămâna trecută, Grossman s-a adresat Consiliului Mișcării Kibbutz și mișcării Kibbutzurilor Religioase din Tel Aviv. Discursul său a fost citat pe larg în știri și pe rețelele de socializare și a fost publicat în Yedi'ot Aharonot de vineri.

Ceea ce urmează este traducerea mea:

Pagina Yediot Aharonot cu textul în ebraică al lui Grossman

Au trecut patruzeci de zile de la acel Shabat în care au fost devorate viețile a sute de bărbați și femei, bebeluși, copii și bătrâni. Teroriștii Hamas, îmbătați de ură și răutate, au măcelărit familii în casele lor, părinți în fața copiilor lor, copii în fața părinților lor. Au violat, au ucis oameni nevinovați care dansau la o petrecere la Nova. I-au urmărit

și i-au împușcat cu bucuria vânătorilor, ca și cum ar fi fost niște figuri dintr-un joc pe calculator.

"Aici zac trupurile noastre, într-un lung, lung șir", a scris [veneratul romancier israelian, acum decedat] **Haim Guri** într-un alt război - dar poate că acesta este același război care continuă fără sfârșit.

"Aici zac trupurile noastre, într-un lung, lung șir. Fețele noastre au fost schimbate. Moartea se reflectă în ochii lui."

Într-adevăr, fețele noastre s-au schimbat. Niciodată nu vom mai fi ceea ce am fost. Lucrurile pe care le-am văzut în aceste zile [trecute], ororile la care am fost expuși, nu se poate să le vezi și să mai trăiești. [DG-play on Exodul 33:20] Ca și cum o groapă s-a deschis în lume și ne-a înghițit în ea.

Și, în contrast dramatic, poveștile de curaj și sacrificiu pe care le-am auzit din acele zile. Poveștile despre ce au făcut ființele umane pentru alte ființe umane. Curajul de nedescris al celor care s-au aruncat - da, s-au aruncat literalmente în calea pericolului - pentru a salva alți oameni. Pentru a-și proteja familia, casa, kibbutzul și, adesea, oameni pe care nici măcar nu-i cunoșteau.

În repetate rânduri, bărbați și femei și-au pus în pericol propriile vieți cu un curaj care nu poate fi descris. Într-un singur moment, cu un singur gest, cum ar fi căderea pe o grenadă care fusese aruncată într-un adăpost, pentru a-i salva pe ceilalți membri ai familiei care se aflau acolo.

Și când au făcut asta, când s-au aruncat în fața unui pericol mortal, au răsturnat cu esența lor însăși presupunerile pe care le aveau despre lumea pe care o cunoșteam, o lume a cinismului, egoismului și utilitarismului.

De la 7 octombrie, m-am gândit foarte mult la acești oameni. Am trecut pe lângă ei zi de zi, în schema normală a lucrurilor, în acele momente banale de pe stradă. Și apoi, brusc, într-o clipă, au fost lansați din viața lor zilnică, familiară, banală, într-una dintre marile încercări cu care se poate confrunta ființa umană. Testul vieții și al morții.

Am venit astăzi să povestim, să ascultăm, să ne amintim. Pentru a transforma "Yizkor-ul" național, public [DG-și amintească El] în "Nizkor" [DG-și să ne amintim noi].

Să ne amintim o lume care a murit odată cu moartea celor dragi nouă.

Pentru că odată cu pierderea fiecăruia dintre ei, o lume întregă - de fapt, o întregă cultură - a fost pierdută. O cultură personală și privată, un fel de mică civilizație a unei singure familii; cu propriile amintiri private și intime, cu micile sale glume și chicoteli de interior; cu sensibilitățile, subtilitățile, momentele de grație și limbajul intern pe care numai ei îl înțelegeau - toate acestea s-au pierdut.

Ei bine, nu pierdute în întregime, ci mai degrabă, de aici încolo, ele vor răsună doar din rezonanța pierderii.

Și este dureros. Și cu această durere trebuie să ne obișnuim. Să ne obișnuim cu faptul că, de acum încolo, totul - sau aproape totul - va veni învăluit în durere.

Că realitatea însăși va deveni binară: fie zero, fie unu. Ori sunt aici, ori nu sunt.

Și în acest spațiu interior cu aceste noi reguli, ne vom aminti de ei, de cei pe care i-am iubit și care acum sunt pierduți pentru noi. Ne vom aminti, le vom da mișcare. Pentru că moartea îngheață, osifică, iar în mișcare există viață.

Ne vom aminti de chipurile lor, de expresiile lor, de felul în care se mișcau, de fluxul de viață din felul în care se mișcau trupurile lor, de râsul lor, de durerea lor. Ne vom aminti de vocile lor, de scânteia de lumină din ochii lor. Felul în care au apreciat oamenii, acțiunile.

Și mai mult decât orice, inima îi plânge pe tinerii care au fost uciși.

Pentru tot restul vieții noastre vom plânge ceea ce a fost tăiat, împreună cu ei. Viitorul pe care ar fi putut să-l aibă. Viitorul abundent. Plăcerile vieții, mici și mari. Sărbătorile, dezamăgirile și durerile vieții: viața, în toată plinătatea ei.

Și copiii, prin ce au trecut și prin ce trec în captivitatea Hamas. Copiii noștri iubiți, despre care este aproape imposibil să vorbim, din cauza durerii pe care niciun suflet nu o poate suporta. Cu toate acestea, trebuie spus acest lucru: un copil nu poate fi ostatic. Cineva care transformă un copil în ostatic s-a îndepărtat de umanitate.

Hayim Nachman Bialik a scris în "Despre măcel": "Să lăsăm sângele să umple abisul; să străpungem adâncurile cele mai negre."

Și ne întrebăm: cum este posibil să ne ridicăm din nou, după ce am fost în cele mai negre adâncimi? După ce am fost atât în "Despre măcel", cât și în "Orașul măcelului" [DG-numirile a două dintre cele mai cunoscute poeme ale lui Bialik].

Și ne întrebăm: cine vom fi, ce fel de oameni vom fi, ce fel de societate vom crea, pe ce valori ne vom crește copiii, după ce ne vom ridica din țărână?

Unde vom găsi puterea de a ne ridica din nou, de a construi case, de a ara câmpurile, de a crea copii? Pentru o lume ca aceasta?

În ultima lună, v-am văzut pe voi, pe cei care ați trăit în jurul Gazei, pe cei care ați trăit în sud. La fel ca tot poporul Israelului, v-am privit ore îndelungate la televizor, zile și nopți. Și m-a frapat faptul că, aproape toată viața voastră, Israelul a fost în război sau într-un alt conflict violent, de un fel sau altul, cu vecinii săi. Iar voi ați fost aproape întotdeauna granița propriu-zisă. Și ați plătit prețul enorm pe care îl presupunea traiul acolo. Și totuși, războiul nu v-a corupt. Asta am crezut când v-am văzut și v-am auzit.

Ați fost și rămâneți oameni cinstiți. Oameni a căror vorbire și inimă sunt aceleași. Oameni care urmăresc pacea, caută bunătatea și care de mai multe ori au venit în ajutorul dușmanilor voștri.

Acum, ne așteaptă multe încercări. Pe unele dintre ele le înfruntăm deja: în manifestarea unei cetățenii extraordinare, a creativității, a solidarității care învinge totul. Cu un devotament civic extraordinar, în felul în care poporul repară ceea ce statul a ruinat.

Și chiar și astăzi, chiar și după tot ceea ce s-a întâmplat, există sentimentul că de aici, din acest moment, împreună cu voi - cei din orașe, din orașe, din kibbutzim și din sate [DG-în jurul Gaza] - împreună cu voi putem construi o nouă țară, a doua oară.

Cu voi și cu puterea voastră, cu curajul vostru, putem să o luăm de la capăt, de la început, de la Creație.

Traducere AG, Via Max Tzinman

SAGA 2023